

Per Nielsen: Søofficer, tolder og eventyrer - dansk besøg i Venezuela 1837

Forfatteren (f. 1958) er historiker med speciale i Latinamerikas og Caribiens historie. Han taler spansk og har selv besøgt Venezuela flere gange siden 1985. Med støtte fra Carlsbergfondet er han i indeværende år ved at analysere købmandshuse på St. Thomas set med caribiske briller; en for dansk historieforskning ny synsvinkel, som også den her foreliggende artikel er et udtryk for.

En lang rejse må være gået forud for den danske tolders besøg hos den tidligere præsident i Venezuela. Vi kan følge den sidste del af rejsen igennem det bjergrige sydamerikanske landskab frem til general Paez' opholdssted. Under rejsen udførte toldereren fire akvareller. De blev indsat i hans skitsebog, som i dag indgår i Handels- og Søfartsmuseets arkiv.

Tolderen er Frederik von Scholten, en bror til den langt mere kendte Peter von Scholten, der var generalguvernør over Dansk Vestindien i over tyve år i forrige århundrede. De var begge født i Danmark, men kom til at tilbringe en væsentlig del af deres tilværelse i de danske kolonier i Amerika. Familienavnets ry knytter sig fremfor alt til afslutningen på Peter von Scholtens karriere, da han - i stedet for at forsøge med våbenmagt at undertrykke en folke-

rejsning på St. Croix - erklærede alle danskere i Vestindien for frie indbyggere.

Det er én tegning, der fortæller os, at Frederik' von Scholten har været på besøg hos den afgæede venezuelanske præsident. Den er dateret den 4. september 1837, og nedenunder har von Scholten anført, at det er "La Trinidad ved Maracay, tilhørende general Paez." Man ser en åben plads foran nogle store bygninger, der ligger forskudt op ad en skråning. Bygningerne giver med deres skodder, arkader og lave tegltage et sydlandsk indtryk. De omgives af enkelte store træer, og bagved rejser bjergene sig. På pladsen foran står en mand med et æsel; der er en kærre, en noget naivt tegnet gris kigger frem for sig, og endnu et par personer opholder sig nær ved en af bygningerne, hvor en port antagelig fører ind til en gårdsplads.

Når man ved, motivet er fra Venezuela, dette sydamerikanske kystland ud til Caribien, er det nærliggende at forestille sig, at Frederik von Scholtens akvarel viser en plantage fra den spanske kolonitid. Fra denne koloni hentede moderlandet kakao, sukker, tobak og indigo, som dyrkedes af landarbejdere - slaver såvel som frie.

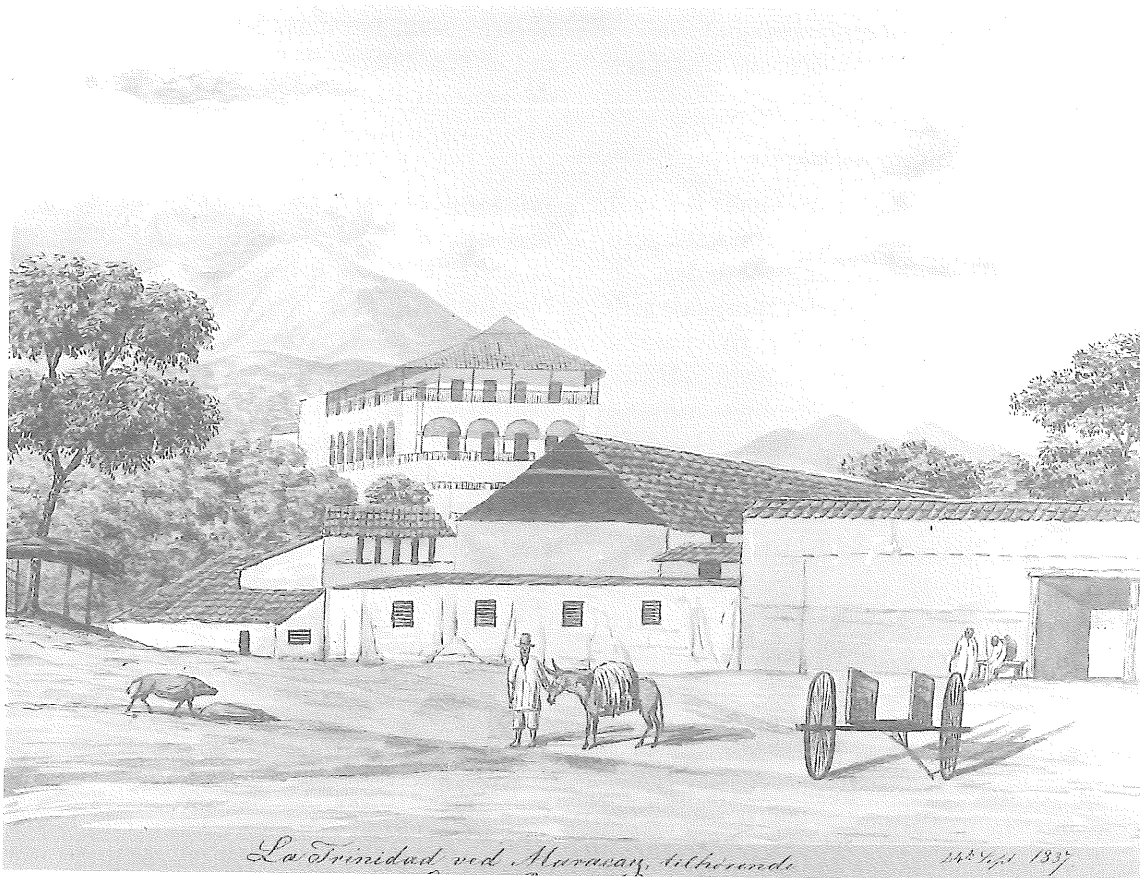
I spaniernes sidste år som kolonimagt i Sydamerika var markis de León indehaver af La Trinidad, en endnu eksisterende

ejendom lidt nord for byen Maracay. Nogle frugtbare dale strækker sig mod vest fra hovedstaden Caracas og er mod nord beskyttet af en bjergkæde langs Caribien. Her ligger storgodserne fra 1700-tallet, blandt dem La Trinidad.¹

Ved opnåelsen af uafhængigheden fra Spanien overgik kolossale landområder i Venezuela til de nye magthavere. Sejren over spanierne blev ikke vundet af det sydamerikanske folk men af en række indfly-

delsesrige lokale indbyggere. De idealer, som enkelte af uafhængighedsforkæmperne - især den legendariske Simón Bolívar - havde sat som mål for løsrivelsen, havde med-

Plantagen La Trinidad ved Maracay i Venezuela, ejet af general José Antonio Páez. (Akvarel 1837 af Frederik von Scholten, HSM). *The plantation named La Trinidad at Maracay in Venezuela, owned by General José Antonio Páez. (Watercolour by Frederik von Scholten, 1837. DMM).*

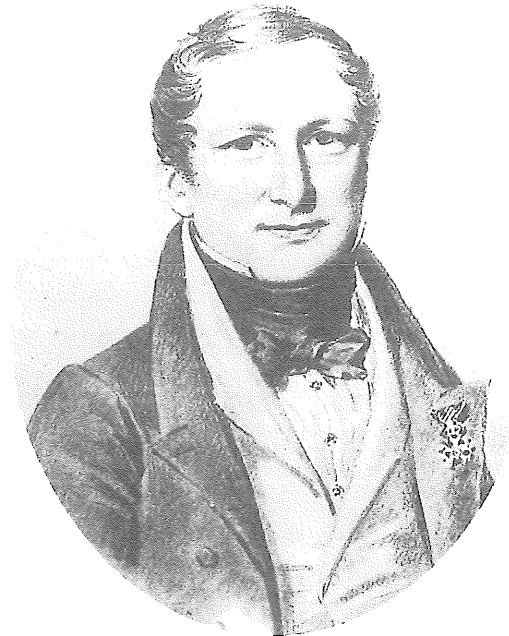
Frederik von Scholten, født i København 1796 og død på St. Croix i Dansk Vestindien 1853. Tegning af ubekendt. (Fotografi i Kgl. Bibliotek). *Frederik von Scholten, drawing by an unknown artist. (Photograph with no provenience in the Danish Royal Library).*

ført tilslutning fra en stor del af befolkningen i krigens sidste år. Men løfterne om slavernes frihed og jord til befolkningen blev ikke indfriet. De nye magthavere kæmpede indbyrdes, Bolívar tabte, og godserne faldt i hænderne på de stærkeste. Heriblandt var general José Antonio Páez, som i 1830 blev det selvstændige Venezuelas første præsident.

Alt dette synes i dag at være fjernt fra Danmark og fra vores historie. Imidlertid var toldereren fra Vestindien langt fra den eneste dansker, der i forrige århundrede gjorde den lange rejse for at møde præsidenten i Venezuela og hans efterfølgere.

Frederik von Scholten blev født i København 1796, søn af major Casimir Wilhelm von Scholten (1752-1810) og Cathrine Elizabeth de Moldrup (1764-1804). Faderen blev i 1799 udnævnt til oberstløjtnant ved de vestindiske tropper og udsendt til Vestindien som kommandant for øen St. Thomas. Dér døde moderen i 1804, og oberstløjtnanten måtte for sidste gang forlade øen i 1807 ved englændernes besættelse af de danske kolonier. Da besættelsen ophævedes henved otte år senere, ankom den trediveårige søn Peter von Scholten til St. Thomas, udnævnt vejermester ved øens vigtige havn.

Lillebroderen Frederik var som tolvårig blevet søkadet og blev forældreløs et par år efter. Da han i 1815 udnævntes til sekond-

løjtnant startede hans livs eventyr, som fra første færd var knyttet til begivenheder i Dansk Vestindien og Sydamerika.

Da danskerne netop i 1815 kom tilbage til Vestindien efter ophævelsen af den engelske besættelse, var uafhængighedskrigen i Sydamerika i fuld gang. Flere hundrede politiske og økonomiske flygtninge havde slået sig ned på den danske St. Thomas, enten for at redde deres liv og afvente udfaldet af krigen, eller for at deltage i et angreb mod de spanskvenlige magthavere i Venezuela.

Myndighederne stod straks over for pres fra såvel spanierne, om dansk neutralitet,

som fra oprørerne, om fri adgang til at benytte øen til eksil og frihavn for levering af våben. Der var penge at tjene hos begge parter i konflikten, men et taktisk spil skulle gennemføres for at imødegå en spansk blokade af havnen. Derfor udbad generalguvernøren sig et af kongens krigsskibe udsendt til beskyttelse af øen og handelen.

Frederik 6. beordrede orlogsbriggen BORNHOLM udrustet. Første skulle den på en ekspedition til Middelhavet og derfra videre til tjeneste for generalguvernøren i Vestindien. Om bord som yngste officer var Frederik von Scholten.

Sekondløjtnanten udtrykte efter få måneder på farten i et brev til en yngre bror i København sin begejstring over at være på togt, over oplevelserne og fremfor alt over at have forladt hovedstaden.² Det blev til besøg ved adskillige havne i Middelhavet og dernæst til jagt på sydamerikanske kape-re og sørøvere i Caribien.

Efter hjemkomsten i 1817 gjorde den unge søofficer alt for at afkorte opholdet i Danmark. Allerede året efter fik han et halvt års orlov til at rejse til Frankrig, og siden gik det på eget initiativ til Island, Tyskland, Italien og atter til Frankrig med et halvt til et helt års ophold flere af disse steder.

Han fugte interesseret med i begivenhederne rundt omkring i Europa. Frihedskrigen i Grækenland optog den rejsende meget, og han stod på de oprørske spanieres side mod "middelalderens rædsler," som han karakteriserede den enevældige konges styre med. Det var den opstand, der afgørende svækkede spaniernes magt i Sydamerika til fordel for republikanere som

Simón Bolívar og José Antonio Páez i deres kamp for Venezuelas løsrivelse.³

Under disse udlandsophold udførte von Scholten en del af de akvareller, som indgår i den første af de to skitsebøger, som i dag er i Handels- og Søfartsmuseet. Men heri er endvidere tegninger fra årene fra og med 1824, da søofficeren indtrådte i fransk tjeneste og i de følgende syv til otte år sejlede på franske krigsskibe, især i Middelhavet, men også til Vestindien. Motiverne er bl.a. fra Siena og Rom i 1822, Martinique 1826 og fra Alexandria i 1828.

Den anden skitsebog indledes med motiver fra en jordomsejling under fransk orlogsflag. Da besøgte von Scholten bl.a. Canton, Java, New Zealand og Sydamerikas vest- og østkyst med ophold i Valparaíso og Rio de Janeiro.

Som søkadet er von Scholten på akademiet i København blevet undervist i tegning med henblik på at lave landtoninger og kort. Imidlertid er det amatørens tegneglæde fremfor skoling og talent, der karakteriserer kunstneren.

Den kulturhistoriske værdi af Frederik von Scholtens tegninger har ikke desto mindre ført til en omfattende brug af hans akvareller som illustrationer. Det er motiverne fra Dansk Vestindien, der er interesse for. Landskaber med sukkerplantager, møller, arbejdere og herskab ses i historiebøgerne om kolonierne og sælges som brevkort på øerne.

Disse akvareller stammer fra tiden mellem 1833 og 1846. Efter at have forladt fransk tjeneste kom Frederik von Scholten til Danmark i 1832. Der gik knapt et år før han som dansk kaptajnløjtnant fik et års or-

lov til at foretage familiebesøg i Vestindien. Inden året var gået havde han besøgt sin bror og havde tegnet landskaber på øerne St. Jan og St. Croix. Kunstneren vendte hjem igen, men udnævntes i 1834 til toldinspektør i Vestindien. Samtidig fik von Scholten sin afsked fra søetaten.

Det blev til tyve år som embedsmand i den lille by Frederiksted på vestkysten af St. Croix, hvorfra sukker udskibedes til Europa og Nordamerika.

Allerede i 1833 synes von Scholten at have haft planer om at besøge Venezuela. Herom vidner et brev til chefen om bord på et af de udstationerede danske krigsskibe.⁴

Siden problemerne under den sydamerikanske uafhængighedskamp havde to af kongens fartøjer fast været udsendt til øerne, sædvanligvis i et år af gangen. Alene frem til 1830 havde orlogsskibene aflagt 43 besøg ved Sydamerikas kyster, ud for de nuværende lande Venezuela og Colombia (dengang Ny Granada).

Hele denne danske flådeaktivitet ved det fjerne kontinent har sin baggrund i den omfattende handel, der foregik mellem St. Thomas og Sydamerika, og som spillede en væsentlig rolle for den lille caribiske ø's blomstrende koloni.

Imidlertid kan det ikke konstateres, at generalguvernørens bror besøgte Venezuela forud for rejsen i 1837, hvorfra akvallerne stammer.

Peter von Scholten havde så tidligt som i 1827 til general Simón Bolívar udtrykt ønske om at besøge den nye republik Colombia, som omfattede både Venezuela og Ny Granada. Det var efter aftale med kongen i

København. Hensigten var at vise god vilje og derved sikre gode relationer imellem landene til fordel for købmændene på St. Thomas.

Det lykkedes at bevare et godt forhold, men en egentlig anerkendelse af det ny land undgik Frederik 6. og sikrede derved samtidig rigelige relationer til spanierne. De udgjorde en endnu vigtigere handelspartner som nærmeste nabo mod vest, på Puerto Rico.

Konflikterne i Syd- og Mellemamerika vedrørte nok lande fjernt fra Danmark, men kongen var i årene fra 1815 særdeles velinformeret om de komplicerede politiske problemer i Caribien gennem månedlige indberetninger fra Hans Majestæts øverste embedsmænd i kolonierne.

I august 1837 oprandt dagen for et af krigsskibenes afgang til Sydamerika. Ingen steder i de officielle indberetninger til København eller i korrespondancen mellem de lokale myndigheder på St. Croix kan det konstateres, at tolderen i Frederiksted fik embedsfri og tilladelse til at sejle med orlogsbriggen ST. JAN til Sydamerika. Af krigsskibets logbog fremgår det heller ikke, at von Scholten var med på togtet.

En af søfficererne om bord, næstkommanderende, premierløjtnant Mads Raffenberg skrev imidlertid dagbog under sin udstationering i Vestindien.⁵ Her kan vi konstatere, at under briggens korte ophold ved Frederiksted den 24. august kom kaptein D.W. Holsten og toldinspektør von Scholten om bord, hvorefter ankeret littedes, og kursen blev sat mod øen Trinidad.

Det blev en meget lang rejse på grund af dårlige vejrforhold. Sædvanligvis kunne

Caribien omgives af ørækken Antillerne mod nord og øst og af Sydamerikas kyst mod syd. De tre danske øer hører til De små Antiller, der ligger i en bue mellem Puerto Rico og Venezuela. Foruden Danmark tilhørte disse småøer i 1800-tallet Sverige, Holland, England og Frankrig. Sejltiden var fra tre døgn og derover imellem St. Thomas og Venezuela i Sydamerika. *The Caribbean Sea is enclosed by the range of islands called the Antilles to the north and east and by the coast of South America to the south. The three Danish islands belong to the Lesser Antilles which lie in a curved line between Puerto Rico and Venezuela. In the 19th century some of the other small islands were owned by Sweden, Holland, England and France. The sailing time from St. Thomas to Venezuela was 72 hours or more.*

togtet mellem de danske øer og Venezuela gøres på tre til seks døgn. Imidlertid ligger Trinidad ud for kysten af det vestlige Venezuela og således ofte højere op mod vinden end havnebyen La Guaira, der var målet ved de kortere ekspeditioner.

Først efter elleve dage kunne besætningen se kysterne af øerne St. Vincent og Grenada, og den følgende dag fik man Trinidad i sigte. Efter sejladsen ned igennem Dragens Gab, det snævre stræde mellem Sydamerika og Trinidads nordvestligste punkt, kastedes ankeret den 6. september om formiddagen på reden ved hovedstaden Port of Spain.

Tre dage senere lettede briggen, gik tilbage gennem Dragens Gab og mod vest hen langs kontinentets nordkyst med de skovklædte bjerge og små isolerede fiskerbyer. Ved den venezuelanske havneby Cumaná, der var af stor betydning for købmændene på St. Thomas, kastedes ankeret. Efter et ophold på et døgn gik det videre mod vest til havnebyen La Guaira.

Det tog tre døgn at nå frem til denne åbne havn, der ligger bag en voldsom brænding. Chefen D.W. Holsten og Frederik von Scholten gik ifølge næstkommanderendes dagbog i land.

Af logbogen ses, at briggen holdtes krydsende, indtil chaluppen, hvorfra de to var blevet landsat, var returneret. Med krigskibets kanoner saluterer fortet inde på land med 13 skud, og de blev gengældt med samme antal, hvorefter ST. JAN fortsatte mod vest langs kysten til havnebyen Puerto Cabello. Her blev ankeret sluppet dagen efter.

Orlogschefens indberetning til Admiralitetet efter togtet var meget kortfattet og giver os ingen indsigt i hans ærinde udover at skulle aflevere breve fra generalguvernøren til landets præsident og til general Páez. Imidlertid tegner der sig et helt andet sted et billede af de to danske herrers rejse.

Den engelske charge d'affairs i den venezuelanske hovedstad Caracas, Sir Robert Ker Porter, førte dagbog under sit ophold i byen fra 1825 til 1842.⁶ Her kan vi følge en del udenlandske købmænds tilværelse i Caracas og dens havneby La Guaira såvel som de politiske forhold i landet og fremmede flådeofficerers besøg m.m.

Danmark var indtil 1836 ikke officielt repræsenteret i Venezuela, da landets regering ikke var anerkendt af kongen. Derfor var de mange flådebesøg nok så vigtige for at manifestere dansk tilstedeværelse i dette område, hvor St. Thomaskøbmændene havde stor aktivitet, og hvor således danske undersætter ofte kom.

Flere gange havde der været tiltag til oprettelse af diplomatiske forbindelser. Allerede i 1818 havde en dansk udsending forhandlet med de republikanske oprørere, der da kun havde myndighed over øen Margarita og egne i det vestlige Venezuela. Det havde siden gentaget sig, og efterhånden blev det rutine, at orlogschefen på det besøgende krigsskib forsøgte at træffe præsidenten eller fremtrædende ministre under besøgene.

I 1827, da kongen havde bemyndiget sin generalguvernør til at udnævne danske konsulere i de nye republikker, blev købmand Edward Ursinus i Caracas udset til at være den første danske konsul. Købmanden var tysker, men havde i en årrække boet på St. Thomas som kompagnon i handelshuset Bergeest & Ursinus.

Forhandlinger om en aftale mellem Danmark og Colombia stod da på i London, men fandt ikke den tilsigtede afslutning, da Colombia som følge af indre stridigheder blev opløst i republikkerne Venezuela, Ny Granada og Ecuador.

Den 18. september 1837 skrev den engelske diplomat Sir Robert i sin dagbog, at mr. Ackers ankom til byen fra La Guaira med en mr. Von Sholton og en kaptajn Holstein fra det danske krigsskib JOHN, der lå ved havnen.

Havnebyen La Guaira ligger i den tropiske varme ved foden af en bjergkæde, der skiller Caribien fra den dal, hvor hovedstaden ligger i næsten 1.000 meters højde.

Med muldyr eller til fods gik turen op ad bjergsiden, først med kaktus og agaver langs stien og siden med regnskogsvegetation og udsigter ud over havnebyen nedefor og havet ude mod nord. Endelig nåedes de naturlige terrasser på bjergsiden, hvor landbrugere dyrkede forsyninger til hovedstaden, og straks efter stod man på toppen med havet bag sig og udsigt over dalen med plantager, søjlecypresser og byen Caracas' tegltage liggende foran og længere væk mod syd bjergene på den anden side af dalen.

Denne udsigt kan vi se på Frederik von Scholtens akvarel, dateret september 1837.

Mr. William Ackers, der ifølge den engelske gesandt tog sig af de to danske gæster, var nyudnævnt dansk generalkonsul. Endelig var der kommet skred i forhandlingerne mellem de to lande, og selvom handels- og venskabstraktaten mellem republikken og kongen af Danmark endnu ikke var færdigforhandlet, havde udnævnelsen af en konsul fundet sted.

Købmand Ackers var den rigeste købmand i byen. Han var født i Liverpool og havde i begyndelsen af 1820'erne nedsat sig som forretningsmand i Caracas. Man sagde i byen, at han var dansk borger på St. Thomas - som forklaring på, hvorfor han blev dansk generalkonsul - men det er der ingen tegn på i den bevarede protokol over borgerskaber på St. Thomas. Under alle omstændigheder var det en overordentlig indflydelsesrig mand, som Peter von Schol-

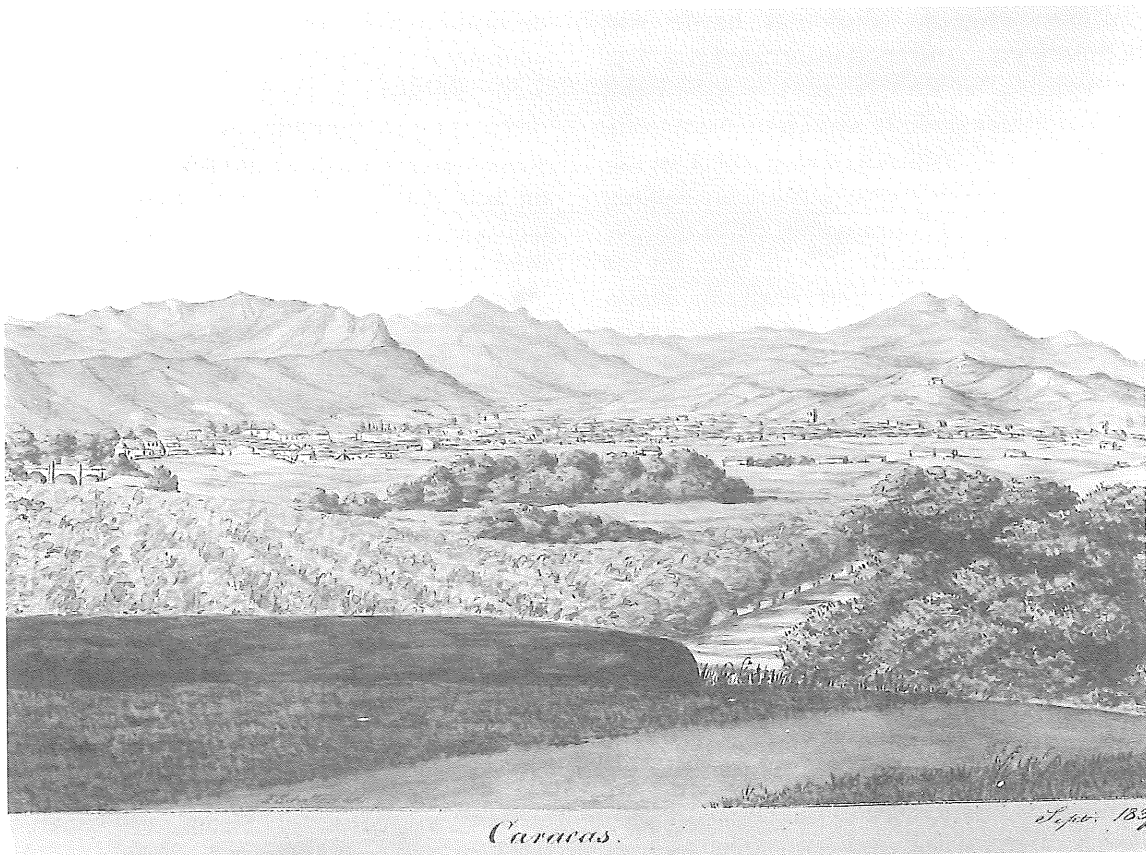
ten havde udstyret med posten som Danmarks officielle repræsentant i landet.

Under den 19. september skrev Sir Robert Ker Porter i sin dagbog, at han spiste middag hos mr. Ackers og dér mødte kaptajn von Sholton, kaptajn Holstein., hr. og fru Benedetti, Wilson, Graham, McCray og den franske konsul - et selskab på i alt ti. Af disse gæster er hr. og fru Benedetti interessante. Fru Benedetti var dansker, nemlig Marianne Eléonore Souffrain, datter af en meget velhavende købmand på St. Thomas. Vincent Benedetti var fra Trieste, men havde allerede nogle år forud for sit bryllup i 1809 boet på St. Thomas som købmand.

Det var faktisk denne mand, der i 1818 og i 1820 af generalguvernøren sendtes til Venezuela for at forhandle med oprørernes ledere for at beskytte den danske handel. Dengang havde han forresten samtidig ordnet nogle affærer med varer, han havde købt fra sydamerikanske kapere, der havde plyndret skibe i nærheden af St. Thomas. For sin diplomatiske indsats var Benedetti af kongen blevet udnævnt til kgl. dansk agent. Frederik 6. vidste dog næppe, at Benedetti på trods af en kgl. forordning om forbud mod våbenhandel havde solgt geværer til republikanerne under krigen.

Nu boede hr. og fru Benedetti med deres fire danskfødte børn i Caracas, og det var således naturligt at finde dem som gæster ved middagen hos købmand Ackers.

Næste dag var der middag hjemme hos familien Benedetti. Til stede var, foruden den engelske charge d'affairs og de to besøgende danskere, et talrigt selskab, og ma-

Udsigt over dalen omkring Venezuelas hovedstad Caracas, ca. 900-1000 meter over havet og omgivet af bjerge på op til 2153 meter. Byen har sit navn efter befolkningen, der beboede disse egne inden spaniernes ankomst i 1500-tallet. (Akvarel 1837 af Frederik von Scholten. HSM). *View of the valley around the Venezuelan capital Caracas, which lies approximately 900-1000 metres above sea level and is surrounded by mountains ranging up to 2153 metres. The city is named after the original inhabitants, who lived in this area before the advent of the Spaniards in the 16th century. (Watercolour by Frederik von Scholten, 1837. DMM).*

den var strålende. Damerne gjorde det særlig behageligt, bemærkede Sir Robert, og her hentydes der givetvis til hans meget gode veninde fru Benedetti og de to døtre, som englænderen ligeledes værdsatte højt.

Derefter var den danske generalkonsul Ackers, de to danskere Holsten og von Scholten, obersterne Stopford og Smith, som havde tjent republikanerne under uafhængighedskrigen, samt de herrer købmænd Wolf og Benedetti og endelig den franske konsul til middag hos Sir Robert Ker Porter selv.

I den engelske diplomat havde von Scholten en mand med interesse for at tegne og male. Sir Robert var en ganske habil kunstner, der malede såvel landskabet omkring Caracas som religiøse motiver til udsmykning af kirker i England. I sin dagbog fortæller han, at han malede en miniature af hans kære Maria Benedetti. Om det var moderen Marianne eller datteren Maria Theresa kan ikke afgøres. Det står heller ikke klart, om portrættet af denne danske dame stadig eksisterer, men andre af Sir Roberts arbejder findes endnu i Venezuela og i England.

Der var en politisk sag, der optog Sir Robert meget, og som man kan tænke sig, kan have interesseret von Scholten. Efter at englænderne i 1833 som den første kolonimagt havde ophævet slaveriet, søgte regeringen at påvirke andre lande til at gøre det samme. Dette var en af Porters hjertesager, og han pressede hårdt på over for de venezuelanske myndigheder.

Netop i 1837 førte englænderen forhandlinger med en minister i byen om udformningen af en lovgivning om forbud mod slavehandel. Det skuffede Sir Robert overordentlig meget, da loven i begyndelsen af 1838 blev forkastet af kongressen. Slaveriet blev først i 1854 ophævet i Venezuela.

Diplomaten har ikke noteret yderligere om de besøgende, men samtalerne i disse dage har med al sandsynlighed vedrørt forholdene i landet, som begge de besøgende har måttet aflægge rapport om til Peter von Scholten efter hjemkomsten til St. Croix. Der var under denne gæstfrihed rige anledninger til at danne sig et billede af såvel

de diplomatiske repræsentanters som købmændenes og officerernes synspunkter.

Sir Robert og Vincent Benedetti var nære venner, men de var desuden gode venner af den afgåede præsident Páez, som de ved andre lejligheder beredvilligt introducerede danske orlogsofficerer til, men som ikke var i byen på dette tidspunkt.

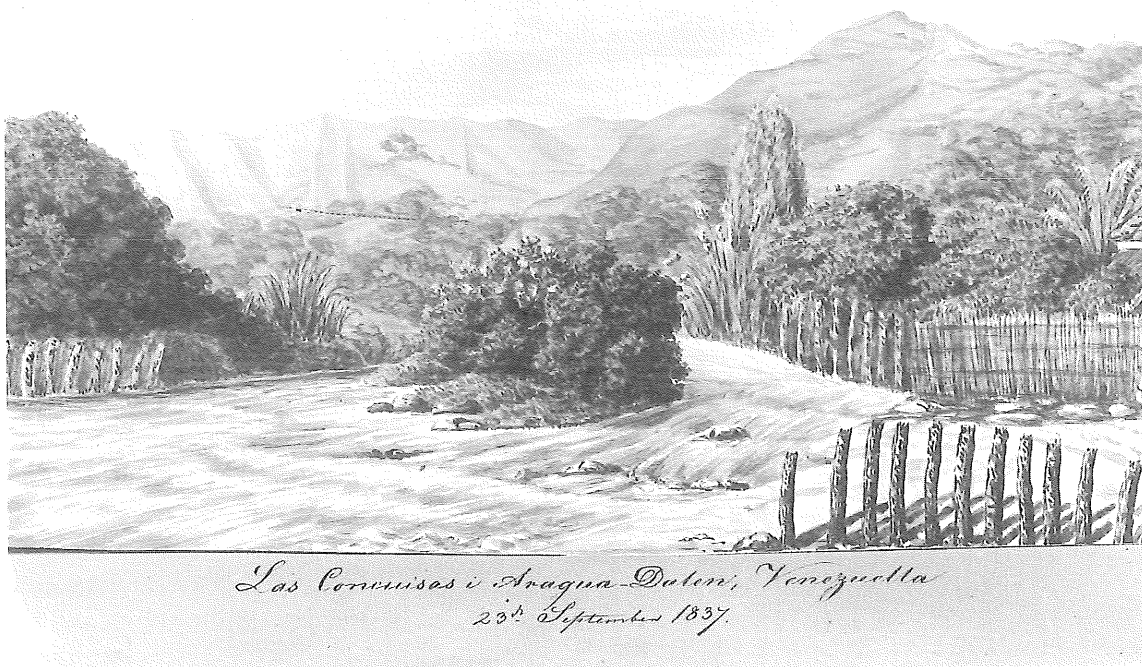
Vi må forestille os, at William Ackers eller Vincent Benedetti en af dagene har forestillet Holsten og von Scholten for præsidenten, Carlos Soublette, og at de øvrige dage er forløbet med møder med de mest fremtrædende ministre.

Ifølge den engelske dagbog forlod de to besøgende byen den 23. september i retning af Valencia.

Rejsen gik gennem bjergene mod vest til den dal, hvor general Páez' landejendom La Trinidad ligger. Denne dag daterede von Scholten endnu en akvarel og har i skitsebogen skrevet: "Las Concuizas i Aragua Dalen, Venezuela." Man ser en flod med rivende strøm; på begge sider er der bevoksning og til højre et hus bag en indhegning; i baggrunden bjerge. En lokalitet nordøst for byen Maracay - ved en flod, der har sit vand fra bjergene mod nord - hedder Cocuizas.

Ikke mange kilometer vest herfor ligger ejendommen La Trinidad, som i 1820'rne var kommet i general Páez' besiddelse. Generalen modtog de to danskere og udsatte sin afrejse en dag for at beværte den danske konges søofficerer, udsendinge for generalguvernøren på St. Croix. Om denne venlighed og intet andet indberettede Holsten til Admiralitetet.⁷

Der har været udtrykt forsikringer om

Lokaliteten Concuizas, nordøst for byen Maracay i Venezuela. (Akvarel 1837 af Frederik von Scholten. HSM). *Local scene from Concuizas, situated north-east of the town of Maracay in Venezuela. (Watercolour by Frederik von Scholten, 1837. DMM).*

det gode venskab mellem kongen af Danmark og republikken Venezuela, og en skål for begge parter har antagelig været udbragt ved middagen.

Det må formodes, at forberedelser til den endelige indgåelse af traktaten mellem landene har været hovedemnet. Forbindelserne var ganske udmærkede. Dan-

mark var i kraft af St. Thomas antagelig en af Venezuelas tre vigtigste samhandelspartnere sammen med U.S.A. og England. Men netop dette forhold var mange købmænd i Venezuela utilfredse med, idet mellemhandlerne på St. Thomas løb med en stor del af fortjenesten ved handelen med Europa.

Men blandt politikerne huskede mange endnu de venskaber, der var blevet knyttet under de flere hundrede sydamerikanske flygtninges ophold på øen under krigen. Adskillige af ministrene havde selv opholdt sig i eksil under Dannebrog i krigens år.

Kun to år forinden havde man på St. Thomas taget imod den landflygtige venezuelanske præsident José María Vargas. Han havde afløst general Páez efter dennes første periode som statsoverhoved, men var blevet væltet af nogle officerer. Da Páez snart efter havde genoprettet ro i landet, sendte de danske myndigheder et krigsskib afsted for at hjemføre præsident Vargas. Denne imødekommenhed havde forstærket de gode relationer mellem myndighederne.

Rejsen som Holsten og von Scholten gjorde ud til generalens landsted skal ses i lyset af den magt, der nu tillagdes general Páez, hvad enten han var præsident eller ej. Den slags vigtige detaljer havde generalguvernøren over Dansk Vestindien, Peter von Scholten, stor forståelse for.

Holsten og von Scholten har kunnet overbringe breve fra Peter von Scholten og mundtlige hilsner til generalen fra hans gode venner Ackers, Benedetti og Sir Robert i Caracas.

Den dag, von Scholten tegnede generalens ejendom La Trinidad, daterede han endvidere den sidste af sine akvareller fra Venezuela. Bagpå står: "En gran Somang de Tornero." Man ser et kæmpe træ med en ejendommelig lagdelt krone, der udgør det meste af billedet. Nedenunder står en mand, og til venstre ligger et hus bag et gærde; til højre nogle mindre træer, endnu et hus samt en vogn.

Saman-træet kan blive op til 20-30 meter højt, og kronen måler ofte endnu mere i bredden. Dette træ er særlig udbredt i disse egne, hvor det danner nyttige skyggefulde områder til kvæget og ved sine bælgfrugter

samtidig leverer foder. Det har betydning for landets historie, idet flere begivenheder i nationalhelten Simón Bolívars liv, under uafhængighedskampen, fandt sted under en saman. - Det kan meget vel være general Páez, der har ført von Scholten hen til det imponerende træ.

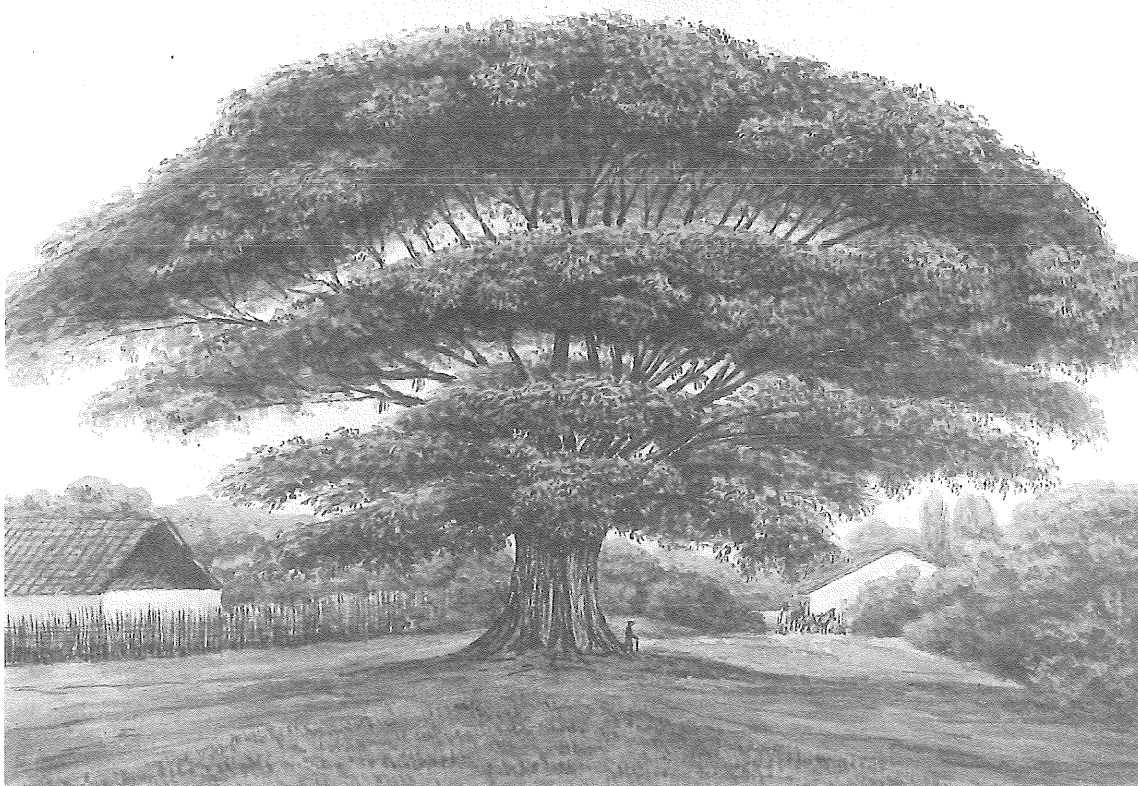
Tre dage senere, den 27. september, gik Holsten og von Scholten om bord på briggen ST. JAN. De var fra La Trinidad rejst videre til byen Valencia, hvorfra en vej går gennem bjergene ud til kysten ved den vigtige havneby Puerto Cabello. Der havde krigsskibet ligget siden 18. september.

Næstkommanderende fortæller i sin dagbog om dages gang i Puerto Cabello. Der var daglig landgang med besøg hos stedets guvernør, hos marinekommandanten og hos den engelske konsul. En dag kom en ung dansk urmager, hr. Docher fra Helsingør, om bord. Han havde været hjemme fra i ti år, havde først opholdt sig på St. Thomas og Puerto Rico og endelig to år i Puerto Cabello.

Der boede endvidere en dansker ved navn Drejer, som næstkommanderende tilbragte en del tid sammen med og inviterede om bord til middag.

Dagen efter at chefen og von Scholten var vendt tilbage, var de to til middag hos den engelske konsul. Tre af de øvrige officerer samt skibslægen besøgte imens hr. Drejer. Selskaberne slog sig senere sammen hos den engelske konsul, og en munter aften endte ved midnat.

Den 29. september lettedes ankeret. Uden for havnen mødte briggen det andet danske orlogsfartøj i Vestindien, briggen ST. THOMAS, som netop havde været ved

Saman-træ i nærheden af ejendommen La Trinidad ved Maracay. Træet, der udmærker sig ved sin kolossale størrelse, er udbredt i det nordlige Sydamerika. Det får rosa blomster og bælgfrugter. (Akvarel 1837 af Frederik von Scholten. HSM). *A saman tree close to the La Trinidad plantation at Maracay. The tree, which is notable for its enormous size, is commonly found in the northern part of South America. It blossoms pink and has leguminous fruit. (Watercolour by Frederik von Scholten, 1837. DMM).*

La Guaira, hvorfra tre officerer og skibslægen var rejst til Caracas. Dette besøg ses ikke i den engelske dagbog og har antagelig været kortvarigt og uden det officielle præg som Holstens og von Scholtens, blot få dage forinden.

Det blev endnu en lang rejse, inden briggen den 7. oktober, efter et togt på 44 døgn, igen lå for anker ved Frederiksted på St. Croix. Von Scholten og Holsten gik i

land, og Holsten rejste op til generalguvernørens bolig på ejendommen Bülow-minde for at aflægge rapport om ekspeditionen - måske ledsaget af generalguvernørens bror.

Toldinspektør Frederik von Scholtens rejse til Venezuela har givet de to brødre von Scholten samtalestof til de efterfølgende måneder.

Endelig i marts 1838 gennemførtes det store "statsbesøg" med indgåelse af handels- og venskabstraktaten. Sir Robert Ker Porter skrev for første gang i marts 1836 i sin dagbog om købmand William Ackers' forberedelser til at modtage general von Scholten fra St. Croix, men han dukkede ikke op.

Dernæst ventedes generalguvernøren i december 1836. Små kommentarer ses over flere dage, indtil englænderen underfundigt skriver, at det endelig forlyder, at nu er "vicekongen af Danmark" afrejst fra St. Croix for at møde general Páez på dennes landsted.

Peter von Scholten kom imidlertid ikke i 1836, men sendte en adjudant med udnævnelsen til købmand Ackers som dansk generalkonsul.

Men den 11. marts 1838 ankom "vicekongen af Danmark" med sit følge af embedsmænd fra øerne og blev modtaget af generalkonsulen. Herefter beretter Sir Robert spredt om middage til ære for generalguvernør von Scholten hos Ackers, hos præsidenten og forskellige ministre, hvoraf flere havde kendt Peter von Scholten under deres eksil på St. Thomas, og hos den engelske charge d'affaires selv.

General Páez ankom til byen og var sam-

men med Peter von Scholten ved en middag hos den kgl. danske agent, Vincent Benedetti. Endelig kunne Sir Robert konkludere ved von Scholtens afrejse den 3. april - efter over tre uger i byen - at traktaten var færdigforhandlet omend endnu ikke godkendt af kongressen. - Det blev den imidlertid, trods kongressens modstand mod nye traktater. Der var gjort et grundigt arbejde.

Generalguvernørens brors rejse til Venezuela var faldet på et velvalgt tidspunkt forud for det længe ventede "statsbesøg."

De fire akvareller i Handels- og Søfartsmuseet minder os om en forbindelse til Sydamerika, som Danmark næppe siden har oplevet. Den meget vigtige handel mellem Dansk Vestindien og Sydamerika suppleredes efterhånden af handel direkte mellem Slesvig-Holsten og Venezuela og betød en overraskende omfangsrig kontakt: Udvandring af danske købmænd, apotekere og læger. Kunstnere som Frederik von Scholten, Fritz Melbye og danskvestinderen Camille Pissarro tog på rejse og eventyr, og henved et par tusinde danske marinesoldater og søofficerer besøgte med krigsskibene de fremmede kyster.

Flere venezuelanske præsidenter, der måtte gå i landflygtighed, gjorde ophold på dansk jord, inden rejsen endte i U.S.A. eller Europa. Efter sin anden præsidentperiode kom general Páez i 1850 til St. Thomas og tilbragte halvanden måned hos gode venner på øen, inden han slog sig ned i New York.

Frederik von Scholten levede resten af sit liv i Frederiksted. Han passede sit embede, som udvidedes med posten som vice-

stadshauptmand, og han fik rang af kammerherre. Det eneste sted, han træder frem i historiebøgerne, er ved beretningen om begivenhederne omkring Frihedsdagen den 3. juli 1848.

Visse omstændigheder gjorde, at Frederik von Scholten ikke som så mange andre hvide indbyggere flygtede, da folkemassen samledes i Frederiksteds gader i løbet af natten mellem den 2. og den 3. juli. Sammen med den katolske præst gik von Scholten rundt mellem folk og forsøgte at tale dem fra plyndringer og nedbrænding af byens huse. Endelig ankom generalguvernøren og reddede både hvide og sorte danskeres liv ved - uden kongens billigelse og femten år efter englændernes officielle frihedserklæring - at proklamere danskerne i Vestindien frie.

Frederik von Scholten havde undervejs på sit livs rejse set mange forskellige folkeslag og samfundsmønstre og slog sig til sidst ned på St. Croix. Han var ikke ukritisk over for forholdene der, og især i sine sidste år var han uenig med mange udsendte embedsmænd om de mere grundlæggende rammer for kolonien.

Kun et år før sin død skrev von Scholten i december 1852 til sin nevø Jost von Scholten i Glückstadt om de lokale myndigheders nedskydning af fem sorte indbyggere på øen, heriblandt en gravid kvinde. Tolderen tillagde den uerfarne ledelse skylden, idet man ikke havde respekteret en tradition for afholdelse af karneval. Von Scholten mente, man skulle være venner med de sorte og de farvede, der - som han skrev til nevøen - var langt de fleste.⁸ - Kolonisamfundene i Vestindien havde imidlertid al-

drig bygget på venskab og hensyn til flertallet, men på befolkningens angst for overmagten.

Ved deres holdning til andre mennesker adskilte brødrene von Scholten sig fra mange europæere i kolonierne. Men til forskel fra sin handlekraftige og berømte bror var søofficeren, kunstneren, eventyreren og embedsmanden Frederik von Scholten i al beskedenhed en af tidens intellektuelle - engageret i samfundet og en udøver af kunsten at gengive det.

Noter:

- ¹ Førstesekretæren ved den danske ambassade i Caracas, cand. jur. Uffe Wolffhechel har venligst tilsendt oplysninger om La Trinidad.
- ² 30.1.1816 Livorno, Fr. v. Scholten til Vilh. v. Scholten. Rigsarkivet. Privatarkiv nr. 6298 familien Scholten.
- ³ August 1822 og 28.9.1822 Siena, Fr. Scholten til P.O. Brøndsted. Det kgl. Bibliotek. NKS.1545,2.
- ⁴ 17.8.1833 Christiansted, F. Scholten til C.C. Zahrtmann, chef for orlogsbriggen ALLART. Rigsarkivet. Privatarkiv nr. 6545 C.C. Zahrtman. Pk. 6.
- ⁵ Originalen opbevares på St. Croix, og en kopi findes i Marinens Bibliotek i København.
- ⁶ Sir Robert Ker Porter's Caracas Dairy 1825-1842. A British Diplomat in a Newborn Nation. Caracas 1966.
- ⁷ 16.10.1887 D.W. Holsten, briggen ST. JAN, indberetning til Admiralitetet. Rigsarkivet. Søetaten. Admiralitetet, pakke 1088, nr. 785.
- ⁸ 29.12.1852. Frederiksted, Fr. v. Scholten til Jost v. Scholten. Rigsarkivet. Privatarkiv nr. 6298 fam. Scholten.

A Danish Visit to Venezuela in 1837.

Summary

Four watercolours in the Danish Maritime Museum bear witness to the extensive contacts, now almost forgotten, which Denmark established with Venezuela in the 19th century. The pictures were painted in Venezuela in 1837 by Frederik von Scholten, brother of the then Governor-General of the Danish West Indies Peter von Scholten. The two brothers are particularly associated with the emancipation of the Danish slaves in the West Indies in 1848.

Frederik von Scholten (1796-1853) had visited the West Indies several times, both as an officer in the Danish Navy and also while serving in the French Navy before being appointed Inspector of Customs on the island of St. Croix in 1834.

The dating of the four watercolours reveals that von Scholten must have sailed to Venezuela on the Danish navel brig ST. JAN. The commander of the warship was set ashore at La Guaira in September 1837 and proceeded to Caracas carrying documents from Governor-General Peter Von Scholten to the

President of Venezuela and to the former president, General José Antonio Páez, who was still the country's "strong man".

The diary entries made at the time by the British chargé d'affaires Sir Robert Ker Porter inform us whom the Danish envoy and his companion (von Scholten) met in Caracas. Among these were a family from St. Thomas, the Danish consul and the British diplomat.

From Caracas the Danes travelled to the town of Maracay to visit General Páez, and on the way von Scholten had the opportunity to paint the landscape.

It would seem that this visit to Venezuela was used to make the final preparations for a trade and friendship treaty between Denmark and Venezuela. For more than 10 years such a treaty had been one of Governor-General Peter von Scholten's greatest ambitions, and it was finally achieved during the latter's official visit to Caracas in March 1838 when the treaty was signed.